

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy
Zastępca Dyrektora
Mikołaj Tarasiuk

DRP.VIII.0211.130.2024.SS
Warszawa, dnia elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Joanna Jamroziak
Zastępca Dyrektora
Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego
Biuro RPO

Szanowna Pani Dyrektor,

w odpowiedzi pismo z dnia 18.04.2024r., znak: III.7045.14.2024.JJ, w sprawie statusu bezrobotnego członka zarządu organizacji pozarządowej, informuję uprzejmie, co następuje.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024r., poz. 475) organizacją pozarządową są niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej, utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z wyjątkiem partii politycznych i utworzonych przez nie fundacji. Jednocześnie bezrobotnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy.

Powołany wyżej przepis jako podstawowy element status bezrobotnego wskazuje zatem pełną gotowość do podjęcia pracy. Pełna gotowość do pracy (do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy) nie może być hipotetyczna i dorozumiana ale obiektywna, faktyczna i rzeczywista. Takie stanowisko potwierdzone jest bogatym orzecznictwem sądowym np. wyrok NSA z dnia 16.01.2018r., sygn. akt I OSK 2666/17.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie zawiera zatem literalnego zakazu posiadania statusu bezrobotnego przez członków zarządów organizacji pozarządowych pod warunkiem, iż spełniają oni wszystkie ustawowe warunki w tym przede wszystkim posiadają pełną gotowość do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy zatem przypadek należy tutaj rozstrzygać jednostkowo w zależności od konkretnej sytuacji. Jednocześnie w przypadku, gdy złożone oświadczenie o gotowości do pracy budzi wątpliwości z uwagi np. na rozmiar i zakres prowadzonej działalności, PUP może zawsze wezwać do złożenia dodatkowych wyjaśnień w tym zakresie.

Członek zarządu (prezes zarządu) działającej spółki kapitałowej nie może natomiast uzyskać statusu bezrobotnego z uwagi na brak gotowości do pracy. Zgodnie z kodeksem spółek handlowych członek zarządu (w tym prezes i wiceprezes) jest odpowiedzialny za prowadzenie spraw spółki (art. 201 Ksh). Osoba, która zarządza spółką i prowadzi jej sprawy nie ma zatem pełnej gotowości do pracy. Potwierdza to orzecznictwo sądowe w tym np. to wyrok NSA z dnia 06 lipca 2021 r., sygn. akt: I OSK 1982/19, zgodnie z którym m.in. : „(...) Nie można bowiem oczekiwać od organów orzekających w sprawach objętych zakresem ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, że będą one badać zakres dyspozycyjności osoby ubiegającej się o przyznanie statusu osoby bezrobotnej(...)”. Oznacza to, iż jeżeli spółka prowadzi normalną działalność,

PUP nie ma de facto realnej możliwości zbadania zakresu zadań jak i zaangażowania czasowego poszczególnych członków zarządu, w tym prezesa, w prowadzenie spraw spółki. W powołanym wyroku wskazano również m.in., iż: „(...)Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okoliczności dotyczące: profilu działalności spółki, ustalenia kto na co dzień prowadził sprawy spółki oraz decydował o jej strategii, kto kontaktował się z klientami oraz ustalał ceny świadczonych przez spółkę usług, zakresu obowiązków A. G. i wykonywanych przez nią czynności, zatrudnienia skarżącej w czasie pełnienia funkcji prezesa spółki u innych podmiotów, a także zrealizowanych w tym okresie projektów, w świetle powołanych przepisów prawa materialnego jest irrelevantna(...)”.

Wskazanego orzecznictwa dotyczącego spółek kapitałowych nie można jednak odnosić wprost do członków zarządów organizacji pozarządowych w tym fundacji i stowarzyszeń. Zwrócić tutaj należy uwagę np. na art. 5 ust. 5 ustawy o fundacjach, zgodnie z którym fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jej celów. Chodzi tutaj o cele statutowe. W przypadku fundacji ewentualne prowadzenie działalności gospodarczej ma zatem charakter subsydiarny, pomocniczy. Podobnie zgodnie z art. 34 ustawy Prawo o stowarzyszeniach, stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. Rozmiar prowadzonej ewentualnej działalności gospodarczej jest tutaj zatem ograniczony w stosunku np. do spółek kapitałowych, gdzie osiągnięcie zysku jest głównym przedmiotem ich działalności.

Odnosząc się do propozycji zmiany ww. ustawy przedstawionej przez Pana Łukasza Gorczyńskiego – Członka Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych dotyczącej dodania w art. 2 w ust. 2 po pkt 2, pkt 3 w brzmieniu:

„3) nieodpłatne pełnienie funkcji członka zarządu podmiotu ekonomii społecznej, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1812).”,

- uznają ją za niezasadną. W wyniku wprowadzenia do ustawy takiej zmiany każdy członek zarządu organizacji pozarządowej mógłby uzyskać status bezrobotnego bez względu na fakt czy posiada, czy też nie gotowość do pracy. Stałoby to w oczywistej sprzeczności z podstawowym, wyżej wskazanym wymogiem legitymowanie się przez bezrobotnego pełną gotowością do podjęcia pracy a tym samym ratio legis istnienia samego statusu bezrobotnego.

Z wyrazami szacunku
Mikołaj Tarasiuk
Zastępca Dyrektora
Departamentu Rynku Pracy
/-podpisano elektronicznie-/